

Діана КШЕНСЬКА

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Денис МОІСЕЄНКО

доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук

ПРАВО НА КАСАЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ ТА ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ КАСАЦІЙНОЇ СКАРГИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Інстанційна юрисдикція визначає обсяг повноважень суду кожної ланки судової системи України. У статті 129 Конституції України до основних засад судочинства віднесено право особи на касаційне оскарження судового рішення, за винятком випадків, встановлених законом [1].

Право на касаційне оскарження судового рішення, та підстав касаційного оскарження встановлені у статті 389 Цивільного процесуального кодексу України.

Перевірка законності ухвалених рішень суду у касаційному порядку є додатковою гарантією захисту прав та інтересів громадян, юридичних осіб і держави. Суд касаційної інстанції своїм завданням ставить не тільки перевірку законності рішень суду попередніх інстанцій, які набрали законної сили, а й виправленням судових помилок. Важливе значення у даному контексті має, пов'язана з розглядом конкретних справ діяльність суду касаційної інстанції із спрямування судової практики, забезпечення чіткого й неухильного дотримання судами норм матеріального і процесуального права, однакового та правильного застосування чинного в країні законодавства.

Утворення у 2017 році у складі Верховного Суду Касаційного цивільного суду було виявленням позитивної тенденції до поліпшення рівня інституційного забезпечення Україною реалізації права на касаційне оскарження та відкриття касаційного провадження для всіх, кому воно належить за законом, про що, передусім, свідчить підвищений ступінь вимог до суддів, що входять до такої касаційної інстанції. Наявність багатьох колізій, проблемних питань стало вирішуватися у постановках Верховного Суду, практику яких мають враховувати суди при вирішенні справ у однорідних суспільних відносинах, що без сумніву сприяє правильному вирішенню справи.

Так, наприклад, більшість спеціальних підстав допуску малозначних

справ до перегляду в суді касаційної інстанції є максимально абстрактними і оціночними категоріями, універсальну формулу застосування яких, на рівні власного розсуду суду, сформулювати надзвичайно складно. У зв'язку із чим актуальним є питання внесення доповнень до ч. 3 ст. 389 ЦПК України з метою уточнення змісту і регламентації процесуального порядку та критеріїв касаційного оскарження малозначних справ та їх підстав [2].

Крім того, як слушно пропонує Білоус К. В., як проміжний етап, а також у цілях забезпечення однакового застосування положень п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України, доречно на рівні Пленуму Верховного Суду здійснити узагальнення судової практики та сформулювати правові позиції Верховного Суду щодо критеріїв застосування підстав касаційного перегляду судових рішень у малозначних справах [2].

Видається, що на даний момент під час розгляду питання пропорційності обмеження доступу до суду шляхом введення касаційних фільтрів заявленій меті забезпечення єдності та сталості судової практики і зменшення навантаження на Верховний Суд, з одного боку, наявні сумніви у сприятті таких засобів досягненню відповідних завдань, а з іншого – ризик істотного порушення права на касаційне оскарження і справедливий суд внаслідок введення таких обмежень [3, с. 55].

Також існують питання існування оціночних термінів у касаційному оскарженні це насамперед труднощі, що пов'язані з різним визначенням обсягу та змісту оціночних цивільно-процесуальних правових понять відмінними суб'єктами правовідносин, учасниками цивільного процесу та судом, як органом юрисдикції. На стадії касаційного оскарження до них можна віднести відсутність нормативного визначення наступних понять, які містяться у статті 389 Цивільного процесуального кодексу, яке передбачає право на касаційне оскарження [4] : «виняткове значення для учасника справи», «фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовчої практики», «значний суспільний інтерес, «правовий висновок Верховного Суду».

Таким чином, попри наявність постанов Верховного Суду, в процедурі касаційного оскарження виникають проблемні питання, які виникають негайного їх вирішення в аспекті дотримання принципу права на справедливий суд кожної людини і громадянина. Оскільки від чіткої та прозорої регламентації процедури касаційного оскарження судового рішення, як останньої стадії перегляду судових рішень серед заходів національного захисту, залежить побудова правової, соціальної та демократичної держави та її наближення до європейських стандартів у світлі євроінтеграції.

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України Закон України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

2. Білоус К. В. Касаційне оскарження судових рішень у малозначних справах. *Матеріали круглого столу, присвяченого 105-й річниці від дня народження видатного вченого у галузі цивільного процесуального права, доктора юридичних наук, професора*

Семена Юлійовича Каца. м. Харків, 15 грудня 2020 р. Харків, 2020. С. 46-51.

3. Тріпільський Г. Я. Звуження підстав для касаційного оскарження судових рішень у світлі права на суд. *Знання європейського права*. 2021. № 2 С. 53-56.

4. Цивільний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2004. № 40–42. С. 492.

Єгор МАКОВЕЙ

здобувач вищої освіти
ступеня бакалавра

Науковий керівник:

Олег ЗАВІСТОВСЬКИЙ

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВІДНОСИН У СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ «COVID-19»

Світ зіткнувся з беспрецедентною кризою, в основі якої лежить глобальна надзвичайна ситуація в області охорони здоров'я громадян, яка за своїми масштабами не може зрівнятися з жодною іншою надзвичайною ситуацією пандемічного характеру, що виникла протягом останнього століття. Вона вимагає прийняття глобальних заходів реагування з далекосяжними наслідками для економічної стабільності, соціального та політичного життя.

З огляду на виняткову ситуацію і з метою збереження життя людей немає іншого вибору, крім як вживати надзвичайних заходів. Загальні режими ізоляції, що вводяться для уповільнення розповсюдження вірусу, в силу необхідності обмежують свободу пересування та користування багатьма іншими правами людини.

Такі заходи можуть ненавмисно вплинути на економічний стан та безпеку людей, а також на їхній доступ до медичного обслуговування (не тільки для лікування захворювання COVID-19), продовольства, водопостачання та санітарії, роботи, освіти та дозвілля. Для пом'якшення будь-яких таких непередбачуваних наслідків необхідно вживати відповідних заходів.

Організація Об'єднаних Націй має потужний набір інструментів у галузі прав людини, які дозволяють державам та цілим суспільствам реагувати на загрози та кризи таким чином, щоб у центрі уваги опинилися